

Nr 79.

Av herr **Ekman, Karl Johan**, angående viss ändring i bestämmelserna angående statsbidrag till avlönande av lärarpersonalen vid folkskolorna.

Då statsbidraget till folkskollärarpersonalens avlöning år 1914 höjdes till 90 procent, förklarades uttryckligen, att det ökade statsbidraget skulle utgöra ersättning för kommunernas mistade andelar i brännvinsförsäljningsmedlen. Skoldistriktet hava sålunda en ovillkorlig rättighet att utfå detta bidrag under förutsättning att, såvitt på skoldistriktet ankommer, anordningarna för skolväsendet inom distriktet äro överensstämmande med därom gällande författningar. Emellertid har hänt, att statsbidrag förklarats icke skola utgå även i fall, då hindret för skolväsendets normala fungerande icke berott på skoldistriktets beslutande eller verkställande organ, utan på omständigheter, varöver dessa icke kunnat råda.

Sålunda har förekommit, att statsbidrag vägrats, då skolhus nedbrunnit eller behövt repareras och i följd därav undervisningen icke kunnat fortgå hela den föreskrivna minimitiden av åtta månader under året.

Likaledes har hänt, att statsbidrag vägrats, då skolan under någon tid måst användas såsom epidemisjukhus och fördenskull undervisningen icke kunnat hela den föreskrivna tiden fortgå. Beloppet har dock sedermera av nåd återskänkts (Regeringsrättens årsbok 1920, notisavd. E nr 113); och numera är sådan ändring i bestämmelserna om statsbidrag vidtagen, att risk för förlorande av statsbidraget av denna grund icke vidare torde behöva befaras.

Men andra anledningar kvarstå. Den nu pågående skolblockaden vid en skola i Luleå stift torde med all säkerhet föranleda, att den föreskrivna tiden av åtta månader för undervisningens fortgång icke uppnås och att statsbidraget sålunda mistes, om det icke möjligen i nådeväg av Kungl. Maj:t återskänkes.

Denna praxis att fordra, att undervisningen skall hava *faktiskt* fortgått åtta månader utan hänsyn till om avkortningen i tiden beror på de lokala skolmyndigheternas åtgöranden eller inträffat utan deras skuld, beror emellertid, enligt min mening, på en feltolkning av stadgandet i § 18 mom. b) i kungörelsen den 16 september 1918 angående lärarpersonalens löneförmåner och statsbidrag därtill.

Enligt nämnda stadgande gäller såsom villkor för erhållande av statsbidrag, »att undervisningen vid skolan fortgår minst åtta månader om året, därest icke

Kungl. Maj:t genom särskilt beslut medgivit inskränkning i den sålunda stadgade undervisningstiden». Det sista tillägget visar, att det här icke kan vara fråga om den *faktiska* undervisningstiden utan om den för skolan i reglementet fastställda tiden, vilken i vissa fall kan med Kungl. Maj:ts medgivande sättas kortare än till åtta månader (jfr ock ordet »fortgår», ej »fortgått»).

Om de lokala skolmyndigheterna hava i vederbörlig ordning beslutat en undervisningstid av åtta månader och i övrigt på fullt tillfredsställande sätt ordnat sitt skolväsende och hela tiden till fullo avlöna lärarpersonalen, så finnes ingen rimlig grund, varför statsbidraget skulle indragas, även om till följd av omständigheter, varöver skolmyndigheterna ej kunna råda och vari de ingen skuld hava, skolan *faktiskt* ej av barnen begagnas hela den föreskrivna tiden.

I det ovannämnda fallet från Luleå stift hava barnen av helt och hållet utomstående personer med hot hindrats att besöka skolan. Skall ett sådant tilltag premieras med, att *skoldistriktet bestraffas* genom mistning av statsbidraget?

Även andra fall kunna påvisas, då på samma sätt ett fullt lojalt skoldistrikt, som gjort allt för att hålla skolan i gång och vars skolmyndigheter anlitat alla tänkbara utvägar för att förhindra avbrott i undervisningen, likväl straffats med statsbidragets förlust till följd av försummelse från barnens eller deras föräldrars sida. För dylik försummelse från barnens och föräldrarnas sida äro särskilda åtgärder föreskrivna; och om dessa visat sig i vissa fall ineffektiva, måste andra utfinnas. Men att fördenskull straffa skoldistriktet i dess helhet, trots ett fullt lojalt iakttagande av författningarna från dess sida, kan icke vara försvarligt, helst som ju rätten till statsbidraget är ett *vederlag* för inkomster av annat slag, som genom statsmakternas åtgöranden berövats kommunen.

Med anledning härav och då utan uttrycklig föreskrift den nämnda felaktiga praxis icke torde stå att rätta får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen, i samband med beviljande av anslag till statsbidrag för lärarpersonalen vid folkskolan och dess överbyggnader, ville hos Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av bestämmelserna rörande statsbidragets utbekommande, att hinder härför ej må möta därav, att undervisningen till följd av rådande smittosam sjukdom eller annan särskild orsak, utan vederbörande skolråds eller skolstyrelsens förvällande, måst för någon tid inställas.

Stockholm den 20 januari 1926.

K. J. Ekman.